

Ympäristön tilan seurantaohjelma vuodelle 2023

Sisällys

Vesistöjen tilan seuranta.....	2
Pohjavesien seuranta.....	3
Pilaantuneet maa-alueet.....	3
Luonnon monimuotoisuuden seuranta	4
Ilmanlaadun ja kasvihuonekaasupäästöjen seuranta.....	5

Heinisuon suokasvillisuutta pitkospuiden varrelta.

Vesistöjen tilan seuranta

Vesistöjen tilan säilyminen hyvänä tai palauttaminen hyväksi kunnostustoimin lisää vesistöjen virkistyskäyttöä ja siten asukkaiden hyvinvointia. Ympäristön ja vesistöjen tilan seuranta pohjautuu lakiin kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta sekä ympäristönsuojelulakiin.

Hämeenlinnan kaupungin viranomaispalvelujen vesistöjen tilan seuranta jatkuu vuonna 2023. Tutkimusjärviä ovat Lammin Saunalammi, Kalvolassa Emälammi, Hauhon Pyhäjärvi, Rengon Yli-kortejärvi, Hattulan Armijärvi, Tuuloksen Eteläistenjärvi ja Hämeenlinnan Matkolammi.

ELY-keskus seuraa pintavesiä kymmenellä eri seurantajärvellä, jotka vuonna 2023 ovat Avusjärvi, Kallijärvi, Katumajärvi, Konaanjärvi, Kotkajärvi, Lehijärvi, Ruokojärvi, Suolijärvi, Teuronjärvi ja pääjärvi. Jokivesistä näytteitä otetaan Luhdanjoesta ja Oikolanjoesta.

Vuonna 1998 alkanut reaaliaikainen levähahtaseuranta perustuu vapaaehtoisuuteen ja jatkuu, jos seuraajia saadaan. Terveystarkastaja arvioi sinilevähavaintojen yhteydessä, aiheutuuko esiintymästä terveyshaittaa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Ensisijainen toimenpide on tilanteesta tiedottaminen ja uimareiden altistumisen vähentäminen tai ehkäiseminen.

Hämeen automaattisista vedenkorkeusasemista Hämeenlinnan alueelle sijoittuvat Hauhon Iso-Roine, Kanta-Hämeenlinnan Alajärvi, Katiskoski, Matkolammi ja Kankaistenjärvi, Kalvolan Äimäjärvi, Lammin Haarakajoki, Kuohijärvi, Löyttynoja, Nerosjärvi, Ormajärvi, Pääjärvi ja Valkea-Kotinen ja Vanajavesi Hämeenlinnan keskustassa.

Lisäksi veden korkeutta mitataan asteikon avulla Hauhon Konaanjärvellä ja Jokijärvellä, Hämeenlinnan Katumajärvellä, Porraskoskella ja Syrjäalusella, Rengon Kuittilankoskella ja Renkajoella sekä Tuuloksen Jylisjärvellä, Pannujärvellä, Oksjärvellä ja Suolijärvellä sekä Hattulan Renkajärvellä. Virtaaman mittausasema sijaitsee Kukkian luusuassa. Seuraavilla nettisivuilla voi seurata vedenkorkeuksia:

<http://wwwi3.ymparisto.fi/i3/RealTime/HAM.htm>

<http://wwwi3.ymparisto.fi/i3/tilanne/fin/vedenkorkeus/ham.htm>

<http://wwwi2.ymparisto.fi/i2/35/index.html>

Velvoitetarkkailuissa tutkitaan Vanajaveden (Paroisten jätevedenpuhdistamo), Vanajanselän (Petäyksen puhdistamo), Ormajärven (Lammin jäteveden puhdistamo), Evojoen (Evon

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI

jätevedenpuhdistamo), Alajärven (vedenotto) sekä Renkajoen ja Heiniojan veden laatua (Metsä Fibre Oy). Pintavettä tarkkaillaan tekopohjaveteen liittyen Alajärvestä ja Äimäjärvestä. Joissain muissakin ympäristöluvuissa on velvoitteita valumavesien laadun seurantaan.

Hämeenlinnan kaupunki niittää vesikasvillisuutta loppukesällä 2023 Kanta-Hämeenlinnassa useasta eri paikasta Vanajaveden rannoilta ja Aulankojärven venepaikalta. Niittoja tehdään myös Rengon Kirkkojärvestä sekä Iittalan Äimäjärvellä kuudessa eri paikassa. Vanajavedellä jatketaan myös isosorsimon poistoja.

Pohjavesien seuranta

Pohjavesien tilan seuranta ja suojelutoimien edistäminen jatkuvat seudullisessa työryhmässä, jossa on mukana Hämeenlinnan, Hattulan ja Janakkalan kuntien, Hämeen ELY-keskuksen, palo- ja pelastustoimen, puolustusvoimien sekä Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n edustus.

Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesien suojelusuunnitelman (2016) toimenpideohjelman seuranta ja toteutus jatkuvat ja pohjavesien suojeluun liittyvistä asioista tiedotetaan. Kaikki Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesialueet ovat uuden luokituksen mukaisia.

Pohjavesien laatua ja pinnankorkeutta seurataan maa-aineslupiin ja ympäristölupiin liittyvien velvoitteiden pohjalta toiminnanharjoittajien toimesta. Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:llä on vedenottoon liittyvää pohjaveden tarkkailua. Myös Hämeen ELY-keskus, Tielaitos ja Panssariprikaati seuraavat pohjavesiä Hämeenlinnan ja Hattulan alueella.

Pohjavesialueella olevien suljettujen kaatopaikkojen seurantoja jatketaan ja kohdennetaan haitallisimpiin kohteisiin. Pilaantuneiden maiden kohdalla on kerrottu lisää suljettujen kaatopaikkojen ja muiden pilaantuneiden maa-alueiden pohjavesien seurannasta.

Pilaantuneet maa-alueet

Hämeenlinnan alueelle sijoittuu pilaantuneita maa-alueita, joita ei ole kunnostettu.

Maankäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyen pilaantuneita maita selvitetään uusilla kaava-alueilla. Pilaantuneiden maiden tai jätetäytön löytymiseen tonttien rakentamisen yhteydessä on myös varauduttu.

Hämeenlinnan kaupungin maille sijoittuu myös kunnostettuja pilaantuneita maita, joihin liittyy seurantavelvoitteita. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Verkatehdas, entisen

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI

Hopeakeskuksen tontti ja Kantolan tapahtumapuisto. Kohteiden pinta- ja/tai pohjavesien seuranta jatketaan kohdekohtaisten seurantavelvoitteiden mukaisesti.

Hämeenlinnan Sammon kaatopaikan, Vuorentaan vanhan kyläkaatopaikan, Kontionmäen kaatopaikan, Tyryn maankaatopaikan, Kuuslahden maankaatopaikan, Viisarin vanhan kaatopaikan, Kinttumäen kaatopaikan, Vehmaisten kaatopaikan ja Muurilan kaatopaikan pinta- ja/tai pohjavesien seuranta jatkuu vuonna 2023 tarkkailusuunnitelmien mukaisesti.

Luonnon monimuotoisuuden seuranta

Viime vuonna 2022 päättyneessä Kunta-Helmi-hankkeessa kunnostettiin luoteis-kaakko suunnassa kulkevan harjujakson uhanalaisten lajien ja paahdeympäristöjen elinolosuhteita. Hämeenlinnan harjujakso on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue. Paahdeympäristöissä elävät kasvi- ja eläinlajit sekä eliöyhteisöt ovat hyvin omaleimaisia ja erikoistuneita, eikä niitä tavata mistään muualta. Hämeenlinnan kaupunki jatkaa kunnostuksia tärkeiden paahde-elinympäristöjen hyväksi ja myös seuraa Kunta-Helmi-hankkeessa tehtyjen luonnonhoitotöiden vaikutuksia harjun uhanalaiseen kasvillisuuteen.

Kaupunkirakenteen infran tulosalue jatkaa vieraslajien torjumista hävittämällä jättiputkikasvustoja sekä estämällä jättipalsamin leviämistä. Jättipalsamin hävittämiseksi käytetään kitkennän lisäksi apuna myös lampaita. Espanjansiruetanoiden torjumista jatketaan kuntalaisia tiedottaen. Kaupungin alueelle on sijoitettu myös etanaroskalaatikoita, joihin kuntalaiset voivat laittaa keräämänsä etanat. Kaupunki tukee jatkossakin vieraslajitalkoita omistamillaan mailla muun muassa järjestämällä tarvikkeita tai kuljetusapua.

Viranomaispalveluissa vieraslajien esiintymistä kerätään tietoa aiempien vuosien tapaan ja kaupungin karttapalvelusta voi löytää esim. jättiputkien esiintymät (kartta.hameenlinna.fi). Tietoja vieraslajeista voi jatkossakin ilmoittaa kaupungin palautepalvelun kautta (<http://kartta.hameenlinna.fi/eFeedback>). Ilmoitusten perusteella kiinteistönomistajia muistutetaan vieraslajien haitoista, kiinteistöjen velvoitteista vieraslajien hävittämisessä ja opastetaan torjunnassa.

Ilmanlaadun ja kasvihuonekaasupäästöjen seuranta

Hämeenlinnan ilmanlaatua on seurattu jatkuvatoimisilla mittauslaitteilla vuodesta 1993 lähtien. Typenoksidien ja hengitettävien hiukkasten seuranta jatkuu vuonna 2023 Niittykadun mittausasemalla aiempaan tapaan ilmanlaadun yhteistarkkailuna. Yhteistarkkailuun osallistuvat Hämeenlinnan kaupungin lisäksi alueen yritykset, joilla on ympäristöluvan tai rekisteröinnin kautta velvoite osallistua ilmanlaadun yhteistarkkailuun. Vuoden 2023 aikana uusitaan mittausaseman hiukkasanalysointilaitteisto. Uudella mittalaitteella on jatkossa mahdollista mitata hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) lisäksi pienhiukkasten (PM_{2,5}) pitoisuutta. Pienhiukkasten mittaus aloitetaan aikaisintaan vuoden 2024 alussa.

Lisäksi ilmanlaadun seurantaan sisältyy joidenkin ympäristölupavelvollisten laitosten ja rekisteröityjen energiantuotantolaitosten velvoitteisiin.

Hämeenlinnan kasvihuonekaasupäästöjen CO₂-päästöraportointi jatkuu sekä verkkosivuilla viikkoraportteina, että vuosittain laadittavalla yhteenvedolla. CO₂-raportissa kunnan kasvihuonekaasupäästöt lasketaan kulutusperusteisesti. Mukana laskennassa ovat seuraavat sektorit: kuluttajien sähkönkulutus, sähkölämmitys, maalämpö, kaukolämmitys, erillislämmitys, tieliikenne, maatalous ja jätehuolto. Hämeenlinna on käynnistänyt vuonna 2019 Hiilineutraali Hämeenlinna – toimeenpano-ohjelman hiilineutraalisuuden tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä.